

19 mars 2025

Pressmeddelande

Styrelsen för Bollnäs Energi AB vidtar åtgärder efter granskning av inköp och upphandlingar

Bollnäs Energi AB (BEAB) har uppdragit till PriceWaterhouseCoopers (PWC) och Astra Advokater att genomföra en granskning av inköp och upphandlingar på bolaget. Uppdraget gavs efter att bolagets revisorer uppmanat till en översyn. Utredningen har identifierat brister i tidigare upphandlingar och avtalsrelationer, särskilt gällande olika entreprenader och andra leverantörsavtal. Utredningen har också identifierat bristande avtalskontroll, otillbörliga affärsrelationer, avtal som inte följer lagen om offentlig upphandling samt en företagskultur inom delar av bolaget där detta har accepterats.

Utredningen har granskat relationerna till de leverantörer till BEAB som under 2014-2024 fakturerat för minst 5 miljoner kronor (exklusive moms) och som har en lokal anknytning. Brister har förekommit i stora delar av bolagets verksamheter, men de största bristerna har påvisats inom utbyggnaden av fibernätet, något som föranlett en djupare granskning.

BEAB har under perioden 2013–2021 sannolikt betalat mer än 16 miljoner kronor över marknadspris till den gräventreprenör (Gräventreprenören) som anlåtats för att bygga Bollnäs Kommuns fibernät. Gräventreprenörens fakturering till BEAB motsvarar 90% av dennes totala nettoomsättning för räkenskapsåren 2015 - 2021. PWC:s analys visar att leverantörens vinstmarginal varit avsevärt högre än jämförbara bolag, i genomsnitt 23%, vilket tyder på en osund konkurrenssituation.

Gräventreprenören har:

- 2013 - 2024 totalt fakturerat cirka 124 miljoner varav uppskattningsvis 23 miljoner i till synes avtalslösa, icke konkurrenssutsatta, perioder. (samtliga belopp exklusive moms)
- 2015 - 2024 fakturerat uppskattningsvis 61 miljoner baserat på meterpris, det enda konkurrenssutsatta prismomentet. Resterande del, cirka 56 miljoner, har baserat på icke-konkurrenssutsatta priser som leverantören således inte haft anledning att hålla nere. (samtliga belopp exklusive moms)
- 2015 - 2024 fakturerat uppskattningsvis 13 miljoner för tjänsten "ingrävningar till kund". Tjänsterna omfattas inte av avtalen 2015 och 2020 och har genomförts avtalslöst till priser som inte konkurrenssutsatts. (samtliga belopp exklusive moms)
- Från första avtalet 2015 fram till 2024 (inkl. avtalslösa perioder) överfakturerat BEAB uppskattningsvis 1,9 miljoner kronor (exklusive moms) genom att tillämpa meterpriser i faktureringen som överstigit det högst tillåtna meterpriset enligt avtalen. (samtliga belopp exklusive moms)

Vidare finns indikationer på att det funnits motvilja inom BEAB att genomföra upphandling av fibergrävning på ett för BEAB och kunderna mest gynnsamt sätt. Upphandlingar har genomförts med utelämnad information samt krav utformade på ett sätt som kan misstänkas ha syftet att främja vissa anbudsläggare. Till exempel i upphandlingen 2020 inkom endast ett anbud, från Gräventreprenören, vilket inte ifrågasattes och inte heller ledde till en ny upphandling.

Under våren 2024 har bolaget upphandlat ett nytt avtal för transporter som resulterade i en anbudssumma om 6,8 miljoner, vilket var 25 % lägre än tidigare avtal. Granskningen visar att denna upphandling borde ha genomförts tidigare i stället för att avtalet med tidigare leverantör förlängdes utan uppföljning. Under tidigare avtalsperiod lades även en lastmaskin till på befintligt avtal, trots att detta inte var tillåtet enligt avtalet. PWC:s utredning visar att kostnaden för lastmaskinen varierat mellan 55 000 och 125 000 kronor per månad (samtliga belopp exklusive moms), vilket innebär att BEAB har betalat flera miljoner kronor utan korrekt upphandling.

Det framkommer även att BEAB under en längre tid (flera år) har upplåtit kontors- och lagerlokaler hyresfritt till några av sina leverantörer, i strid med både kommunallagen och bolagets affärsmässiga intressen. Dessutom har vissa hyresavtal tecknats till kraftigt underprissatta nivåer, vilket har resulterat i ekonomiska förluster för bolaget.

Utredningen belyser en problematisk företagskultur där långvariga affärsrelationer har prioriterats framför affärsmässighet och transparens. PWC har identifierat exempel på informella och otillbörliga kontakter mellan nyckelpersoner i bolaget och leverantörer, vilket i vissa fall har gynnat enskilda företag på BEAB:s bekostnad. Bland annat visade PWC:s granskning en middag mellan representanter från BEAB, Huawei Sverige och IT-leverantören Nordlo, som kan utgöra en otillbörlig förmån. Enligt utredningen erbjöds medarbetare på BEAB middagen som en gest för att "... tacka för ordern!". I den nämnda affären visar utredningen att Nordlo har fått tillgång till en konkurrents prisuppgifter, varpå BEAB ska ha meddelat att affären skulle tilldelas Nordlo om de kunde matcha priset. Därefter slöts ett avtal mellan parterna. Inköpet, som genomfördes 2023, avsåg Huawei-switchar och tillhörande utrustning till ett värde av över 1,8 miljoner kronor.

Styrelsen ser det som kommit fram i utredningarna som helt oacceptabelt i ett kommunalägt bolag och har därför beslutat att göra en genomlysning av bolagets ekonomiska rutiner och processer för att stärka upp och komplettera dessa. Fokus framåt måste vara affärsmässighet, transparens och noll tolerans mot mutor. Dessutom inleds omgående ett arbete för att tydliggöra bolagets etiska riktlinjer och genomföra utbildning för alla anställda med ansvar för inköp, upphandlingar och leverantörskontakter.

Som en konsekvens av dessa brister har BEAB redan vidtagit flera åtgärder i enlighet med rekommendationer från PwC och Astra Advokater:

- Styrelsen gett tf. VD i uppdrag att om möjligt återkräva överdebiterade fakturor på upp till 1,9 miljoner kronor.
- Styrelsen gett tf. VD i uppdrag att inge en polisanmälan gällande en middag mellan företrädare för BEAB, Nordlo och Huawei Sverige AB, för att klargöra om den utgjort en otillbörlig förmån.
- BEAB kommer att införa skärpta rutiner för upphandling, avtalsuppföljning och hantering av leverantörsrelationer.
- Styrelsen gett tf. VD i uppdrag att granska samtliga avtal och inköp för att säkerställa att de är marknadsmässiga och affärsmässigt motiverade.
- En intern genomlysning av bolagskulturen och affärsprocesserna kommer att genomföras för att säkerställa att BEAB agerar i enlighet med god affärssed och offentlig sektorpraxis.

BEAB är en viktig aktör i Bollnäs och vi har ett ansvar gentemot våra kunder, medarbetare och ägare att säkerställa att bolaget bedrivs på ett effektivt och affärsmässigt korrekt sätt. Arbetet med att vidare genomlysa bolagskulturen och affärsprocesserna, skärpa rutiner för upphandling, avtalsuppföljning och hantering av leverantörsrelationer är en uppgift som den nya styrelsen får ta vid. Det är ett långsiktigt arbete som kommer att krävas framöver.

Styrelsens kommenterar avslutningsvis:

”En stor del av styrelsens arbete sedan vi tillträdde har formats av och ska ses i ljuset av det som denna utredning nu redovisar. Styrelsen har under hela utredningsarbetet varit eniga i sina beslut om att envist fullfölja detta arbete och få fram en ökad transparens i bolagets verksamhet.

Vi har ända sedan vi uppmärksammades på det som nu framkommer, arbetat idogt med att få fram fakta och information på vårt bord för att sedan kunna ta de ibland tuffa beslut som krävs för att säkerställa att bolaget sköts på ett så bra sätt som möjligt och att lagar och regler efterföljs.

Vi har nu rott i land det som fick sin början för över ett år sedan. Området är nu belyst och det står klart efter att ha beaktat materialet i sin helhet att den utbredda bristen på respekt för professionell affärsmässighet har varit omfattande och symptomatisk.

Vi är ödmjuka och har förståelse för att de tuffa men nödvändiga besluten vi har behövt ta påverkat våra förutsättningar för att fortsätta arbeta långsiktigt med bolagets förändringsarbete. För att Bollnäs Energi ska få de bästa förutsättningarna för att bygga upp en ny företagskultur och för att arbeta framtidsinriktat så har vi ställt våra platser till förfogande.

Det är med gott mod vi önskar den nya styrelsen lycka till med sitt framtida arbete.”

För Styrelsen i Bollnäs Energi AB

Johan Bång

Olov Nilsson Sträng

Kenneth Nilshem

Sandra Hölzgen

Eva Johansson

Olof Ceder Bång

För ytterligare information, vänligen kontakta:

Bengt Friberg tf. VD

bengt.friberg@bollnasenergi.se

Johan Bång, Styrelseordförande

Johan.persson.bang@bollnas.se

Denna pressrelease är baserad på de granskningar och rapporter som genomförts av PwC och Astra Advokater.